

Festa Major de Maig Lleida 1996

Sant Anastasi, del 9 al 12

LA PAUSA

Ajuntament de Lleida

- PR. 1
LFM-3/0047

PRESENTACIÓ

Em complau oferir-vos el text del pregó de la Festa Major de Maig de 1996, pronunciat en el Saló de Sessions del Palau de la Paeria per la Sra. Montserrat Betriu, el dijous dia 9.

La llarga ovació amb què els assistents a l'acte van premiar la intervenció de la pregonera fou la manifestació de l'emoció que, la Montse, va saber comunicar-nos. Els records de la Lleida i de la Festa Major de la nostra infantesa, el sentiment permanent d'identificació amb la ciutat, el goig de reveure Lleida transformada i puixant, la joia de retrobar els amics de sempre, l'oportuna reflexió sobre la responsabilitat ciutadana de tenir cura dels béns públics i l'emocionada menció als pares i als germans com a vincle més fort amb la ciutat, van aconseguir crear un clímax de comunió entre tots els presents que perdurarà en la nostra memòria.

Un pregó extraordinari en boca d'una extraordinària pregonera.

La Montse va manifestar, en començar el pregó, que la seva presència a l'acte d'inici de la Festa Major era justificada com a representant dels milers de lleidatanes i lleidatans que, vivint fora de la seva ciutat nadiua, exerceixen com a tals allà on es troben. I té raó. Però va deixar de mencionar, i per això cal dir-ho, que totes les filles i fills de Lleida que fan gala, arreu, del seu origen són extraordinaris: com la Montse. Gràcies pel pregó i per representar tan bé els nostres conciutadans.

Antoni Siurana i Zaragoza
Paer en cap

zona especialment tranquil·la, ja que, per un costat només hi havia alguns edificis oficials, la Normal, la Maternitat, el Palau del Bisbe, i al davant el Seminari i les cases noves que tocaven ja als primers horts. La verdor de l'horta arribava ben bé fins a les parets de les cases. I al mig, tots els dijous i els diumenges, la desfilada dels seminaristes sortint a passejar amb la seva llarga estola de color blau.

La Creu dels Caiguts, avui plaça de Ricard Viñes, marcava el final de la ciutat per aquella banda. Era el fi de trajecte dels autobusos ("...fins a la Creu!", anunciava la cobradora). L'avinguda de Prat de la Ribera, era el "Campo de Marte" convertit més endavant en l'avinguda del General Mola; era també un passeig de terra, al final del qual hi havia la meua escola, l'Ensenyança.

La baixada de la Gremial tancava la ciutat per l'altre extrem. Passar més enllà era endinsar-se en les cases dels afores o en els horts de més a prop.

El castell, la Seu Vella, era un lloc que estava allí, a dalt de tot, però mig prohibit. No s'hi podia anar perquè hi havia els soldats. Quan la ciutat el va recuperar i es va tornar més accessible per a tots nosaltres, es va obrir un gran mirador sobre Lleida que arribava fins més enllà de l'altre costat del riu.

L'altre costat del riu, els afores, un món desconegut. Gairebé un altre món.

La "Banqueta" era l'únic punt civilitzat de contacte ciutadà amb

el riu. El lloc on es podia passejar per la vora amb tranquil·litat, mentre el poc trànsit que rodava per la carretera nacional travessava per Blondel i pujava cap al carrer de l'Acadèmia.

Però, per passejar-passejar, el carrer Major a l'hivern, i "Fernando" a l'estiu. Amunt i avall. Amunt i avall, tot saludant a tort i a dret, fins que trobaves la colla on et volies encabir per continuar el passeig o seure en una terrassa a Fernando i prendre un refresc.

I dins d'aquesta ciutat, en arribar la primavera, la Festa Major: les firetes, els gegants i els "cabeçudos", i l'inoblidable Marraco que treia fum pel nas i feia crits esfereïdors. Per començar, la traca i, per acabar, el castell de focs artificials en la "margen izquierda del río Segre". Entremig, alguns anys, "los Festivales de España", i d'altres, teatre o algun espectacle arrevistat. La "verbena a la española" al pavelló de l'Antorxa, i els balls al Casino, on més endavant van començar a presentar-se les reines i les dames d'honor de les festes, primers antecedents de les boniques pubilles de les barriades, que avui ens acompanyen com a representants de la joventut de Lleida.

En aquells temps, els qui tinguérem l'oportunitat de gaudir d'estudis superiors, en acabar el batxillerat i el curs preuniversitari havíem de marxar per primer cop de les nostres llars, i viatjar cap a les grans ciutats -Barcelona preferentment- que tenien universitats, deixant la nostra terra, familiars i companys, que no tornàvem a retrobar fins al final de cada trimestre. Mentrestant, la comunicació amb els amics i la família era per carta. El plaer de la pràctica epistolar, avui gairebé perduda, que encara recordo amb enyorança quan, en

regirar els calaixos, de vegades trobo velles cartes guardades que em tornen als temps passats, als pensaments oblidats, als amics perduts, a la nostàlgia d'una escriptura sobrada de faltes d'ortografia, però voluntariosament manuscrita en un català que no se'ns havia deixat aprendre.

De sobte, lluny dels nostres, ens trobàvem ben sols, enfrontats a la vida.

La vida de l'estudiant del nostre temps no era gens senzilla. Viatjàvem amb l'Alsina-Graells, o sortíem des de l'estació del tren agafant, bé sigui el "plattillo volante", "l'automotor", o l'express de la Corunya, també dit el "Shangai". Enormes maletes per als tres mesos. El retorn a casa per les festes de Nadal. Passar-les passejant amunt i avall pel carrer Major i de festa en festa, sempre festes particulars que s'anaven organitzant de casa en casa. En aquestes tornades a Lleida recuperàvem els amics de sempre. Ens coneixíem tots. Nadal era el fred i la boira, els amics i la família. I així continua encara.

Avui dia, les comunicacions, la facilitat de desplaçament, el telèfon, ho han canviat tot. Els nostres joves ja no s'enfronten als estudis amb aquell esperit d'aventura propi de qui surt per primer cop de casa, del qui albira per primera vegada el mar. Ja no es tracta d'un privilegi de pocs, d'un somni que gaudíem amb gran sacrifici dels nostres pares. Ja no cal anar a estudiar a altres indrets. L'Estudi General, ara Universitat de Lleida, ha estat un factor determinant en la transformació de la ciutat. L'actuació de les institucions ha estat primordial. No tinc cap por de dir que sense la Paeria no s'haguessin

recuperat els estudis universitaris a Lleida. Des de l'inici, l'Ajuntament es va fer ressò de les demandes socials i del sentiment ciutadà, amb gran visió de la necessitat d'incorporar-nos al món de la cultura i no quedar marginats del desenvolupament econòmic, dotant les noves generacions d'una acurada preparació per enfrontar-se als reptes futurs. La seva aportació econòmica en tot allò que suposava un problema ha estat fonamental. Des de pagar les dietes als professors, a facilitar-los els llocs on poder fer les seves classes, fins a comprar i cedir a la Universitat, tant el seu edifici central, el Seminari, com els nous terrenys que seran el futur campus. Com a lleidatana que viu fora, que ha patit haver de marxar per poder estudiar, vull donar les gràcies a tots els que han fet possible aquesta, avui, brillant realitat, que és encara més meritòria si tenim en compte que l'Ajuntament de Lleida és l'únic en tot l'Estat espanyol que destina un programa d'ajuts econòmics a la Universitat.

No vull passar endavant sense fer un emocionant record a qui va ser el seu primer rector i vell amic nostre, Víctor Siurana. Sempre tindrà el nostre agraïment.

Més que fer una enumeració exhaustiva de les millores a la ciutat, voldria donar la meva visió, les meves impressions dels canvis que vaig trobant en les meves successives visites.

Lleida s'ha fet gran, no tant perquè hagi crescut, que també ho ha fet, sinó perquè s'han apropat els barris al nucli central. Passar el pont ja no és un martiri, ja no és una dificultat insalvable. És un agradable passeig. I a l'altra banda es troba tot un indret ciutadà viu

i alegre. Pardinyes i Balàfia no són ja llocs llunyans i desconeguts, malgrat que conservin la seva identitat, el seu esperit propi de barri. I així podríem anar repassant-los tots i cada un d'ells. Anar-hi tampoc és cap problema, cap dificultat, ja que la xarxa d'autobusos urbans et porta, puntualment i ràpidament, a tots ells. Que lluny l'autobús de circumvalació dels meus anys joves!

I els ponts? Quin canvi! De tenir-ne un per al personal i un altre per als trens, hem passat a tenir-ne quatre. La màxima ironia és que l'anomenen pont nou i en té dos més al darrere. Últimament floreixen més els ponts a Lleida que els arbres al passeig. Ara em parlen de dos nous passos per a vianants que unirien un extrem i l'altre del riu. On acabarem?

No podem oblidar tampoc el magnífic Auditori municipal, ni la recuperació ciutadana del riu Segre, amb la seva canalització i l'enjardinament dels marges, que s'han convertit en un magnífic espai verd pel qual els ciutadans poden passejar.

Nosaltres, els que vivim fora de Lleida, celebrem aquestes millores i seguim de prop el desenvolupament quotidià de la vida de la nostra ciutat, que cada cop esdevé més oberta a les manifestacions culturals i de tot ordre. Exercim de lleidatans des de fora.

Els lingüistes afirmen que l'idioma condiciona i a la vegada expressa com està estructurat el pensament. Amb aquest raonament, els modismes, i fins i tot l'accent, reflecteixen diferents maners de pensar.

Hi ha un senyal d'identitat propi dels lleidatans: és l'accent característic del català occidental. Segons aquesta accepció, el nostre accent obert reflectiria una manera planera de concebre el món i de plantejar i resoldre els problemes. Nosaltres el mantenim orgullosos i el traspassem als nostres fills com la seva llengua materna.

Els meus fills, nascuts tots dos a Barcelona, parlen lleidatà. Permeteu-me que sobre aquesta qüestió us expliqui dos breus anècdotes:

- Quan el meu fill Maurici va començar a llegir, la seva mestra ens va cridar molt estranyada del que passava: el nen, que tenia un bon nivell d'aprenentatge, tenia problemes amb la "e" neutra. Naturalment, per a nosaltres era evident que el problema el tenia la mestra i així li-ho vam dir, exigint seriosament que es respectés l'accent lleidatà del nostre fill.

- A la meva filla Júlia, també durant el període d'aprenentatge, se li va plantejar un enigma: no entenia que els seus companys tinguessin problemes amb l'ortografia dels plurals i amb les "os" i les "us". "Penseu com si fóssiu de Lleida", els deia. De seguida es va posar trista perquè es va adonar que els companys no en sabien, no podien, ja que això era un privilegi dels lleidatans.

El meu marit, nascut a Sevilla, parla català amb accent de Lleida. Lleida li va facilitar l'aprenentatge i l'entesa de l'idioma català.

A l'hospital on treballo, som un grup de lleidatans que fa un

parell de temporades vàrem celebrar amb molta alegria el gran triomf que va situar la Unió Esportiva de Lleida a la Primera Divisió, (i espero que hi torni), seguim la seva marxa, i els dilluns fem una breu tertúlia comentant els fets esdevinguts el diumenge.

La nostra cuina i gastronomia també manifesten una filosofia de vida: els àpats a la brasa, o condimentats sense estridències, no enganyen ningú, i crec que estem tots d'acord que constitueixen una manera eficaç, senzilla i gens barroca de solucionar la restauració. Heu de saber que l'equip directiu de l'Hospital General de la Vall d'Hebron es desplaça cada any a Lleida a fer una caragolada. A implantar aquesta tradició, m'hi ha ajudat decididament el gerent de l'Hospital i gran amic Ramon Pla.

Aquestes anècdotes són detalls petits, si voleu gairebé insignificants, però que ajuden a trencar la imatge unidimensional que, inevitablement, dóna una ciutat amb la potència de Barcelona, ciutat que, d'altra banda, estimo també apassionadament.

De fet, el caràcter lleidatà, plenament integrat en la identitat catalana, es reflecteix arreu. És inevitable trobar en tots els àmbits del treball persones que immediatament s'identifiquen pel seu origen que blasonen sense complexos, amb orgull, i que produeix respecte en els altres, coneixedors que els lleidatans són senzills en el tracte, poc ostentosos dels seus coneixements, assequibles a tothom, lògics en les seves apreciacions, nobles en els seus actes i responsables en el treball. Virtuts que provenen, de ben segur, del seu origen agrari i del seu esperit obert.

Voldria aprofitar l'ocasió per tenir un record per als companys de la meva generació, la precedent i la següent també que, malgrat no gaudir d'unes circumstàncies que afavorissin els actes populars, els llocs de trobada on poder aplegar-nos tots junts, gaudir de les festes i relacionar-nos, vam saber mantenir la flama d'una Lleida cordial on es van crear lligams d'amistat que encara perduren.

La festa es torna popular i participativa amb l'arribada dels nous ajuntaments. Els joves d'avui dia han de valorar què representa gaudir de la llibertat, de la cultura; en fi, de poder portar una vida digna a la seva ciutat. Només cal fullejar el programa d'aquesta Festa per veure que ara és una ciutat culta, dinàmica, moderna, on tothom es pot trobar a gust.

Vull animar tothom, i especialment la joventut, a fruitar de tot allò que la ciutat els ofereix i que en facin un bon ús. El béns públics, els serveis públics, són un reflex explícit del nostre actual *estat del benestar*. S'han convertit en un dret, però també en un compromís de bona utilització per part del ciutadà.

Cada unitat monetària invertida en activitats socials, ha estat, està i estarà, en competència amb altres recursos susceptibles de ser destinats a sanitat, educació, habitatge, i altres maneres de provisió social. Estic referint-me a un inevitable *joc de suma zero*, on decidir dur a terme una alternativa (per exemple, invertir en una nova tecnologia mèdica), implica desestimar i/o ajornar per al futur altres decisions no menys importants (per exemple ampliar l'escolarització pública). Ens trobem contínuament amb la necessitat d'avaluar i

d'escollir en termes de beneficis i costos esperats. I a més, les nostres decisions han de satisfer el que els economistes anomenem *la minimització del cost d'oportunitat*.

La meva activitat professional, emmarcada en la gestió pública, m'obliga a incorporar a la meva rutina diària de treball un concepte que ha deixat de ser *neutre* els últims anys dintre del sector públic. És el concepte de l'eficiència, és a dir, l'esforç constant per assolir objectius preestablerts, amb una utilització adient dels recursos.

Avui l'eficiència és molt més que un concepte de la teoria econòmica. És una actitud solidària i de respecte amb aquelles generacions que no van poder gaudir del que tenim nosaltres. Més encara, ser eficient és una garantia per a les generacions futures. Per tota aquesta responsabilitat que pesa sobre nosaltres us demano ser còmplices del màxim aprofitament dels recursos públics.

És precisament aquest el missatge principal que voldria transmetre, tota vegada que les immenses necessitats que ens hem creat, i la complexitat dels mecanismes de gestió dels recursos, ens obliguen a ésser conscients i curosos en l'elecció de les prioritats i en l'assoliment dels objectius, i que és imprescindible que aquests siguin ben determinats, evidentment segons la base d'una opció política, a la qual caldrà demanar sobretot, i especialment, coherència en l'elecció i en l'execució.

Voldria traslladar aquesta reflexió a tots els àmbits de la nostra terra. Entenc que és necessari que la nostra gent, capdavantera en la

modernització de l'agricultura, faci un esforç per fixar-se nous objectius, per no endarrerir-se en la conquesta de noves fites. Les institucions han de definir els criteris que marcaran el nostre desenvolupament en els diferents camps d'actuació, on tots plegats, i cadascú dins del seu àmbit, haurà de participar amb entusiasme per avançar en la millora de la nostra ciutat, de la nostra gent, en l'administració solidària dels recursos, en l'eliminació de la marginació; en definitiva, en la creació d'una societat més justa.

Quan torno a Lleida, i es dibuixa a l'horitzó la silueta de la Seu -molt sovint envoltada de boira- m'envaeix sempre l'emoció especial de qui torna a casa, del paisatge familiar dels arbres fruiters, amb les branques despullades a l'hivern, florits a la primavera, o carregats de fruits a l'estiu.

Aquí tinc un nucli familiar al qual em sento estretament lligada. Lleida i la meva família no es poden separar. Els meus pares són per a mi un punt de referència fonamental. Ells han sabut estructurar uns lligams familiars plens de força i de tendresa que tenen molt a veure amb una filosofia de vida planera, basada en intentar fer bé totes les petites coses que quotidianament constitueixen el millor patrimoni d'una vida familiar equilibrada.

A Lleida jo he estat plenament feliç: a l'escola, amb els pares, amb els meus germans. Ells són part imprescindible de la meva vida. Hem tingut una magnífica relació de nens, d'adolescents, de joves i, ara, d'adults. Els meus fills i el meu marit també ho viuen així. Lleida forma part de la nostra vida.

Quan erem estudiants i a les vacances tornàvem a casa gaudíem molt dels amics, passant llargues hores de tertúlia.

Un d'aquests amics ens oferia, de tant en tant, una tarda d'aventura en la qual recorriem diversos indrets sense un objectiu concret. Ell en deia *perseguir una quimera*.

Aquest darrer Nadal ens hem tornat a veure, i li vaig demanar si per fi havia aconseguit aquella quimera que perseguia. Em va dir que encara l'estava buscant, i va desitjar el mateix per a mi.

El consell del meu amic em sembla imprescindible, i em permeto fer-lo extensiu a tots, convidant-vos a creure en la utopia, en la felicitat, buscant-les sense defallir mai. Per començar, llanceu-vos tots a la festa, a la gresca, a participar plenament d'aquesta celebració.

Estimem la festa!

Estimem la ciutat!

VISCA LLEIDA !

Montserrat **Betriu Monclús**